

כשראשי מכוסה בשק החל אלמוני לחקור אותי

כ שרק העליתי בדעתי מה עלול לקרות, במצבי הנפשי של אז, אם יתחילו לענות אותי, למנוע ממני סיגריות, או להשתמש בכל שיטת לחץ אחרת, החלטתי להמשיך ולענות על השאלות. כי החלטתי שמוטב להיחקר בצורה השלמה בה אני נחקר עכשיו, ובה אני יכול לפנות לחשוב על תשובותי, מאשר לענות על שאלות חתת לחץ.

המשכתי לענות על השאלות — אולם שוב לא הייתי כנה. היו שאלות ששיקרת בתשובותי עליהן. היו שאלות שפשוט עניתי שאיני יודע דבר עליהן, והיו שאלות שלפי שיקול דעתי השבתי עליהן את כל האמת. השתדלתי להתרכז ככל האפשר, ולא לחשוב על שום דבר אחר מלבד השאלות ששואלים אותי. אמרתי לעצמי שאני חלש אופי, אולם לא יכולתי בשום פנים להתגבר על מה שאקרא כאן בשלשון עדינה — חששות.

השאלות נסבו, כאמור, סביב הנושא — העולם הזה:

„כמה אנשים אתם במערכת? האם יש שמות בדויים ברשימת חברי המערכת ומי הם? איזה חברי מערכת אינם רשומים ברשימת חברי המערכת? איזה שטח מכסה אדם זה? באיזה שטח מטפל אדם אחר? מי היא רותי? מי היא לילי גליילי? מה הם סדרי העבודה במערכת? מתי אתם מקיימים ישיבות מערכת? למה עוב רפי נלסון את העתון? למה פרש אורי טעל מהמערכת? ועוד עשרות שאלות. סביב עבודת העתון.

החלטתי לענות: „אינני יודע“!

ה תוצאה היחידה של שאלות אלה היתה שהתחלתי שוב לפקפק אם באמת אני נחקר על ידי השב. „מה פתאום“, אמרתי לעצמי, „ילך השב. לחקור אותי סביב שאלות מטומטמות כאלה, שהוא יכול להשיג באלף אלפי דרכים אחרות מבלי לחסוף אותי, ואם באמת הם רוצים לחקור על העולם הזה, מדוע חטפו דוקא אותי ולא את אורי אבנרי, או אדם מרכזי במערכת, שיוכל לענות על שאלותיהם ביתר ידיעה מאשר אני?“

השאלות שבאו אחר כך הגבירו את מצב אידייתעיה בו הייתי נתון. תחילה שאלו אותי על מקורות האינפורמציה של העולם הזה: „מי הוא המודיעי שלכם בשב.?, מי הוא המודיעי של העולם שלכם בש.א.?, האם זאב שטיינברג הוא חבר מערכת? היכן מרוכזת התיקיה של העולם הזה? אילו חברי כנסת נפגשים ומוסרים ידיעות לחברי המערכת? מי מצמרת צה"ל מוסר לכם אינפורמציה? מי האדם המוסר לכם אינפורמציה מהנעשה בישיבות הממשלה?“

דוקא בסידור שאלות זו התרחש דבר שהפליא אותי מאד. עניתי על אחת השאלות: „אינני יודע!“ ולהפתעתי לא התעקש החוקר לברר אם באמת אני יודע או לא, אלא עבר מיד לשאלה אחרת. ואז המשכתי לענות על שאלה אחרי שאלה: „אינני יודע!“ „אינני יודע!“ ומעולם לא נכנס עמי החוקר לתיכוח.

רק פעם אחת הפליט: „אתה עובד כל כך הרבה זמן בהעולם הזה ואינך יודע כלום?“ עניתי: „אני כתב ספורט וקולנוע בלבד. אינני מתעסק בשטחים אחרים.“

★ ★ ★

כ מר השאלות לא פסק, והרגשתי שאני הולך ומתבלבל. לא השאלות בלבד אותי, בלבד אותי המחשבות סביב החסיפה. לא הייתי מסוגל עוד להאזין באף נקודת-אחידה אחת. לא ידעתי מה לחשוב, או במי לחשוד. לא ידעתי אם השב. מחזיק בי, או חבורת לצים. אל הבלבל נוספה גם העייפות. רציתי לישון, פעם אחת יסיתי להרים את ידי אל מתחת לשק, כדי לשפשף את עיני. מישהו תפס מיד את ידי מאחורי.

אחר כך התחילו להקריא לי רשימה ארוכה של שמות. היו בה עשרות שמות. תחילה נשאלתי אם אני מכיר את האדם, ואחר כך מה הקשרים שלו עם העולם הזה. על כל שאלה עניתי, מבלי יוצא מן הכלל: „אינני יודע!“ „אינני יודע!“

זו היתה רשימה מפוארת וארוכה של שמות. היו בה אישים מכל חוגי הציבור ומכל

הזרמים. שמות ידועים ושמות שמעולם לא שמעתי את שמעם. בין השאר הוזכרו שם שר הממשלה ברזילי ובנטוב, חברי הכנסת מכל הסיעות, כל חברי סיעת חירות כמעט, כל חברי מק"י, חלק ניכר מחברי סיעת הציונים הכלליים, חלק ניכר מחברי הסיעה הדתית, כמעט כל סיעת מפ"ם, ואפילו אנשים מסוימים מסיעת מפא"י כמו יוסף אלמוגי, משה שרת ופנחס לבון.

היו שם עורכי-דין כמו עורך-דין ידור, עורך-דין תמיר, עורך-דין מקס קריצמן, אישי ציבור כמו פרופסור ליבוביץ, אליעזר ליבנה, נתן פרידמאן, עתונאים מצה"ל שונים, ועוד רשימה ארוכה של אישים שונים.

אני סבור שחלק זה היה המייגע ביותר בכל החקירה. לחוקרי היה ברור שאיני משתף איתם פעולה, ובכל זאת המשיכו לשאול שאלות בשקט ובשלמה. פעם אחת הפסקתי את מהלך החקירה וביקשתי שיעשו לי טובה ויודיעו לפחות לאשתי משהו אודותי. על בקשה זו קיבלתי את התשובה: „אל תדאג. זה סוד.“

אבל דאגתי מאד. חששתי שיקרה משהו לאשתי, כשתראה שלא חזרתי הביתה כל הלילה.

שידורים. ואחריהם: אימים

ב תום הקראת רשימת האישים, שנראתה לי כהקראת שמותיהם של כל אזרחי המדינה כמעט, השתק חוקרי דקות מספר, וכנראה שקם ויצא מהחדר. אולם האנשים מאחורי ומצדי עוד המשיכו להסתובב.

החוקר חזר אחרי דקות והחל מחדש בשאלות. הפעם היתה זו חזרה כללית. שוב התחיל לשאול אותי כל מיני שאלות על העולם הזה. מקורות האינפורמציה שלו, קשריו עם גורמים שונים. בין השאר, אני זוכר כי נשאלתי שאלות על קשרי העולם הזה עם גשריות בריית המועצות. עניתי כי איני יודע על כל קשרים שהם. ואז שאלו אותי מה הם קשרי עם הגשריות. שוב עניתי כי אין לי כל קשרים. ואז שאלני החוקר: „אפילו לא קשרים טלפוניים?“ קישרתי שאלה זו באופן טבעי לשיחתי בבוקר יום השבת עם הנוסע המסחרי של הגשריות הסובייטית.

חלק גדול של השאלות שנשאלו הפעם היה פשוט חזרה על שאלות קודמות. ואז, כנראה נפלתי בפח. על שאלה שבסיבוב הראשון עניתי שאיני יודע עליה דבר, השבתי משהו אחר בסיבוב השני.

כתוצאה מכך התחיל חוקרי בנאום קצר: „אלי תבור, אתה משקר! אתה משקר לנו כי הזמן ואנחנו יודעים זאת. אני לא רוצה להשתמש בשיטות שבידי כדי להשפיע עליך שתדבר אמת. אבל מעשיו והלאה אתה תגיד רק את האמת.“

הוא התחיל לשאול אותי שאלות שהתרכזו בעיקר סביב שתי דמויות: אורי אבנרי ועורך-דין שמואל תמיר. הוא רצה לדעת פרטים על חייהם הפרטיים, אם תמיר הוא האדם שכותב את מאמריו הנודן בהעולם הזה, והאם יש קשרים לשניהם או לאחד מהם אל גורמים מחתרתיים בישראל.

אחרי שגמר לשאול על תמיר ואבנרי, עבר לכיוון חדש. בהשנים האחרונות הזמין אותי אורי אבנרי כמה פעמים לפגישות שקיים עם חוג של אנשי צבור, מהנדסים, עתונאים ומחנכים, שהתכנס באופן קבוע כדי לדון בבעיות לאומיות. הפגישות האלה התקיימו כולן בבית-קפה מסויים בצפון תל-אביב, לעיני כל מי שהודמן לקפה נכחו בכל פגישה כ-15 איש. בכל פעם היה אחד הנוכחים מרצה על הבעיה שעמדה על סדר היום, והיה נערך ויכוח כללי. הנושאים שנידונו בפגישות שאני הייתי נוכח בהן היו: היחסים בין ישראל לעם היהודי, ישראל והמרחב השמי, הדרך להשגת השלום במרחב. הרקע הסוציאלי לשינוי הערכים במדינה. עתה רצה חוקרי לדעת פרטים מדויקים על פגישות אלה. הוא שאל אותי שאלות מדריכות, לפיהן הבנתי שהוא כאילו מייחס לפגישות אלה אופי מחתרתי.

★ ★ ★

ל פתע התחלתי להבין מה התרחש עמי מאז חטיפתי. הבנתי שכל השאלות שנשאלתי עד כה במשך שעות רצופות לא היו אלא מעין שיטת-מוח, כדי להכשירני לשלב האחרון של החקירה, על הפגישות העיוניות באותו בית-קפה. אינני אומר שלפתע הפכתי לגיבור. המשכתי לנשוא ולחשוש. אולם בקרבי התגבשה ההכרה, שהיה מה שיהיה, אני אומר את כל האמת בפניו זה, ולא אתן שיוציאו מפי עדות שקר שחטבך אנשים אחרים כך עמדתי תחת מפר שאלות, ועניתי כל הזמן את האמת, לפי מיטב הכרתי. כשהסתיימו השאלות, שוב פתח חוקרי בנאום קצר, שאני מביאו כאן כפי שהוא זכור לי:

„אל מה שטיפרת עכשיו (על הפגישות בבית-הקפה) היה שקר מוחלט. יש לנו הודאה חתומה מפי אחד הנוכחים, על מסרתן האמיתית של פגישות אלה ועל מה שדובר בהן באמת. אתה עוד צעיר ואינך מבין באיזה ענינים הסתבכת. אין אנחנו רוצים להאשים גם אותך, יאנחנו נעזור לך לצאת. אתה תשוחרר, נסדר לך עבודה אחרת. אם אתה דוקא רוצה לעבוד ככתונאי נוכל לסדר לך גם עבודה בעתון אחר, איזה שלא תרצה. אין לך מה לפחד מנקמה, מפני שאנחנו נשמור עליך. זה יסתלם לך גם מבחינה כספית. אני אקוּא לך עכשיו הודאה ואתה תחתום עליה, ואז נשחרר אותך.“

שומרי מגלה את פרצופו

ה וא התחיל להקריא. זאת היתה מסכת-השקרים האיומה ביותר ששמעתי מימי בהוראה שביקשו ממני לחתום עליה נאמר כאילו האנשים הנפגשים באותו בית-קפה אינם אלא שלוחה של מחתרת, הזוממת להפיל בכוח את המשטר בישראל, ולהפעיל סירור נגד אישי השלטון. נאמר שם כאילו המחתרת הזאת עובדת בהשראת מדינה זרה, בכספה למסור את השלטון במדינה ליד אויביה.

ביד כשסיים חוקרי את הקראת ההצהרה אמרתי לו: „אני לא חותם לא על זה ולא על שום דבר אחר. זה שקר אחד גדול, מההתחלה עד הסוף.“

שוב התחיל חוקרי לשלל אותי, הפעם בעזרת נימוקים לא כל כך עדינים. אחת אוהב את אשתך?

- „כן.“
- „אתה דואג לחורוין?“
- „כן.“
- „האם היית רוצה שבנלנץ יגרם להם טבול?“
- „לא.“
- „אתה יודע מה יקרה אם תסרב לחתום?“
- „לא, אבל אני מתאר לעצמי.“

„בארץ הזאת מתאבדים הרבה אנשים. יש גם הרבה תאונות-דרכים. אם אנחנו לא עושים לך כלום, זה מפני שחבל לנו עליך. אני באופן אישי דוקא מחבב אותך מאד. אתה עוד בחור צעיר ותוכל לבחור לך את דרכך בחיים. למה שלא תקדים את כוונותיך לנישוא קונסטרוקטיביים אתה בחור מוכשר. למה שכתוונותיך לא יעזרו למדינה? תתאר לעצמך מה יקרה אם ביום אחד נאסרו את אשתך וזו יצא אותה לדרך, עבור קשרים עם אקסטרים וחבריו. אתה יודע שהיא עבדה איתם. (אשתי היתה מנוכחת חסיכות הנוצר של הציונים הכלליים, שם עבד אקסטין בתור מוריך.) יתכן שבסוף יזכו אותה. אבל כשה חזשים היא תשב בבית-הסוהר.“

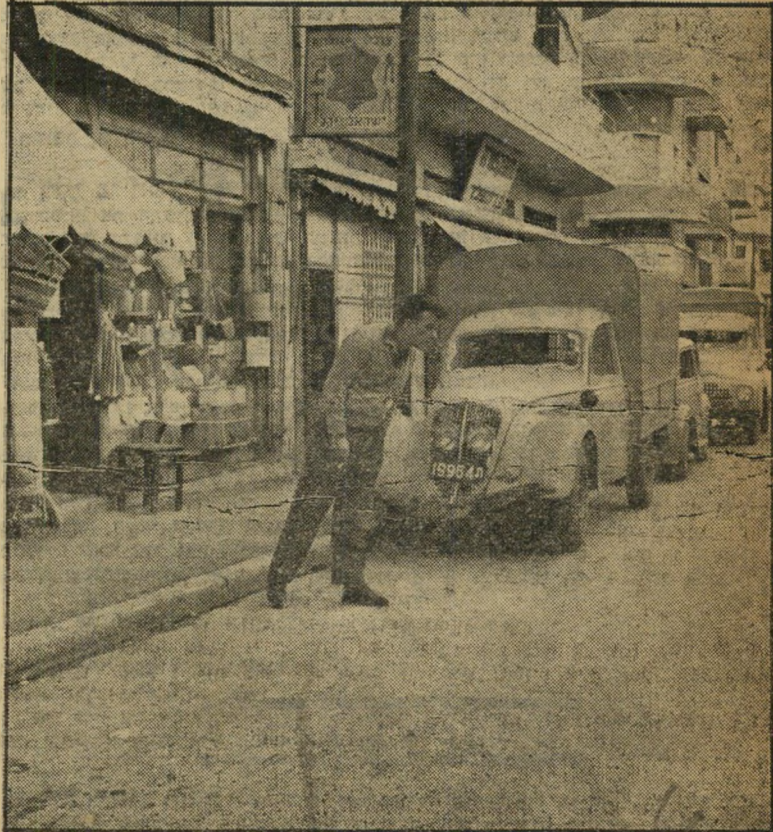
★ ★ ★

ל א היה לי יותר ספק בידי מי אני נמצא. אמרתי לחוקרי שיותר אינני רוצה לענות לשאלותי.

„בסדר, לנו יש זמן, אמר לי החוקר, אנחנו יכולים להחזיק אותך עד שתדבר. מיה לך הרבה זמן לחשוב על צעדיך.“

שמעתי חריקת כסא, ועצדים על אדם היוצא מהחדר.

ישבתי שם עוד הרבה דקות. סיגריות לא היו לי כבר. רעדתי מהתרגשות. כיבר אז

„כה נחשכתי!“ אלי עומד ברחוב מרכז מסחרי, במקום בו נחטף גורו נטוי קדימה. באותו מצב בו עמד, כאשר התחנף אל חוף טכנית החוספית, שנעצרה כמטר מהמדרכה, כדי לברר על טהורה לו שתוכה.